

4403 16/5 50: 1. beh. af f. t. l. om uoverensstemmelser mellem arbejdsgivere og arbejdere. 4404

[Bundvad.]

mulige produktion på alle områder, ganske særlig gælder det om, at Danmarks jord yder mest muligt. Vi skal bruge sukker herhjemme og til eksport. Vi skal have brød, og vi skal have foder til husdyrene, som eksporteret giver os uundværlig valuta. Netop i disse dage skaber landbrugeren og hans medhjælpere forudsætningen for den kommende høst, bl. a. er roetyndingen begyndt i sukkerroeeagnene og i Nordsjælland. Dette arbejde kan ikke standses uden med risiko for, at betydelige værdier går til grunde. Hvis vi tillod det, ville vi være at ligne ved den tåbe, der spiser sine egne læggekartofler. Jeg føler mig overbevist om, at ikke mindst i arbejderkredse vil man have forståelsen af nødvendigheden af, at genopbygningsarbejdet ikke lægges unødige hindringer i vejen. Forøvrigt viste man forståelse for det allerede ved afstemningen om mæglingsforslaget.

Med den højtærede formands tilladelse vil jeg tillade mig at bringe et citat. Arbejdsmændenes formand, Chr. Larsen, udtalte den 7. maj til „Social-Demokraten“:

„Når vi på trods af, at vi ikke fik vore arbejdstidskrav helt opfyldt, alligevel vedtog forslaget, er det, fordi vi er parat til at bringe et offer for landets genopbygning. Vi er klar over, at en arbejdskamp ikke alene rammer de direkte implicerede parter, men vil lægge landets eksportmuligheder alvorlige hindringer i vejen. Det var disse hensyn, der lå bag vor vedtagelse af mæglingsforslaget, og det er beklageligt, at arbejdsgiverne ikke viste en lignende samfundsmæssig interesse.“

Såvidt forbundsformand Chr. Larsen. Jeg kan her tilføje, at det havde været ønskeligt, om arbejdsgiverne havde vist samme forståelse for sagens alvor.

Konflikten er gået i hårdknude. Efter de mange forligsbestrebelse, der har været i gang uden resultat, må man regne med, at såfremt arbejdskampen bryder ud, vil den have en tendens til at blive både langvarig, omfattende og bitter, og det svarer ikke til de opgaver, vi står overfor at skulle løse i dag. Der er derfor ingen vej udenom en politisk løsning.

Man kan dernæst spørge, hvilken vej man skal gå for at løse konflikten. Regeringen har foreslået mæglingsforslaget op-

højet til lov, men flere politiske blade har bebudet, at tvungen voldgift var vejen frem.

Hvad angår tvungen voldgift, må jeg sige, at mit parti principielt er modstander heraf. Tvungen voldgift betyder, at man sætter folk, der er sagen uvedkommende, til at være dommere i en interessekonflikt. Medens vi fuldt og helt anerkender domsafgørelse i en retskonflikt, hvor det på forhånd ved lov eller gennem længere tids praksis er fastslået, hvad der er ret, og hvad der ikke er ret, så finder vi ikke domsafgørelser i en interessekonflikt rimelige. Dels har man her intet udgangspunkt for, hvad der er retfærdighed, fordi problemet ikke drejer sig om ret, men om fordeling af de forhåndenværende goder, og dels siger de praktiske erfaringer os, at voldgift bør man holde sig fra, hvis det kan undgås.

Måske erindres det, at vi havde tvungen voldgift i landbrugskonflikten i 1940. Fra denne voldgiftsafgørelse har vi dårlige erfaringer. Forholdet var det, at håndværkets og industriens arbejdere allerede ved overenskomsten af 31. oktober 1939 med deres arbejdsgivere indgik den såkaldte hovedoverenskomst, hvorefter lønnen skulle reguleres efter pristallet. Da landarbejdernes lønforhold senere kom til behandling, blev der givet dem tilbud om lønforhøjelser, som de dog fandt for små. Det trak op til konflikt, som besættelsen den 9. april 1940 satte en stopper for. Rigsdagen enedes da om som et led i kriselovene af 30. maj 1940 at nedsætte en voldgift til afgørelse af landarbejdernes lønforhold.

Man kan roligt sige, at den kendelse, der blev afsagt, var en stor skuffelse, idet den ganske enkelt gik ud på, at de egentlige landarbejdere ingen lønfremgang skulle have, og det til trods for, at deres arbejdsgivere selv ved forhandlingerne på et tidligere tidspunkt havde tilbudt forhøjelse. Først i oktober 1940 lykkedes det efter et vist pres fra regeringens landarbejdere at opnå en forhøjelse på 1 kr. om dagen. Det vil altså sige, at mædens håndværkets og industriens arbejdere fra oktober 1939 til maj 1940 fik reguleret lønnen efter det stadigt stigende pristal og ved lov af 23. september 1940 fik tilkendt det såkaldte „brødtillæg“ på 3 kr., så måtte landbrugets arbejdere tage hele det første år af krigstidens prisstigning.